

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Versijnt elken Zondag

Postcheckrekening N° 3185.22

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller.

Mr RENE VICTOR

Italiëlei, 99, Antwerpen

Opgaaf betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen

WIJZIGINGEN IN DE RECHTERLIJKE INRICHTING.

De eerste wijziging die we willen bespreken is de wet van 12 Mei 1937.

We hebben er reeds meermalen op gewezen dat het arrest van het Hof van verbreking van 31 Januari 1935 (Pas. 1935 I 133) waarbij beslist werd dat in de kamers met drie rechters het Openbaar Ministerie geen advies meer mocht geven, en dat het onderscheid tusschen mededeelbare en niet mededeelbare zaken niet meer bestaat, ontreding heeft gebracht in de rechtspraak.

Immers buiten de gevallen die door art. 83 wetboek van burgerlijke rechtspleging worden opgesomd, als zijnde mededeelbaar, zijn er tal van gevallen waarin het burgerlijk wetboek en andere wetten de mededeeling van het openbaar ministerie voorschrijven. Deze wetten konden dus niet toegepast worden.

De wet van 1937 die eene wijziging brengt aan de tijdelijke wet van 25 October 1919 heeft gedeeltelijk het door het Hof van Verbreking gestelde euvel te keer gegaan.

Eene burgerlijke kamer met drie rechters, moet het advies van het Openbaar Ministerie hooren, in de zaken betreffende den staat der personen; bijzonder worden hier vernoemd de zaken van echtscheiding of scheiding van tafel en bed, (voor deze zaken werd het reeds voorzien in de wet die de nieuwe rechtspleging daaromtrent invoert), de zaken van voogdij en van ontzetting. Andere zaken den staat der personen betreffend, waar mededeeling aan het Openbaar Ministerie voorzien was, zijn de verbetering van

de akten van den burgerlijken stand, de kinderaanneming. Daar de regel algemeen is dat het Openbaar Ministerie moet advies geven in de zaken die den staat der personen betreft vallen ook deze gevallen er onder, en daarbij nog : de ontkenning van de wettigheid van een kind, de vorderingen tot inroeping en betwisting van staat, de betwisting van de erkenning van een natuurlijk kind, het onderzoek naar het moederschap en het vaderschap, de vorderingen tot onderhoud der natuurlijke kinderen, en tot betaling der kraamkosten, al de vorderingen die het huwelijk betreffen. In de kwestie van ontzetting uit de ouderlijke macht treedt het Openbaar Ministerie als hoofdpartij op.

Bij de kamers met drie rechters treedt het Openbaar Ministerie als samengevoegde partij ook op, in de vorderingen ingesteld naar aanleiding van persmisdrijven.

Verder, zegt de wet, kan bij de kamers met drie rechters het Openbaar Ministerie optreden als het hoofdpartij is of tusschenkomende partij.

We vinden in deze wet weer de ongelukkige uitdrukking, «tusschenkomende partij».

Het arrest van 31 Januari 1935, zegt dat de tusschenkomst van het Openbaar Ministerie plaats heeft volgens hetgeen voorzien is in het wetboek van burgerlijke rechtspleging.

De tusschenkomst kan volgens het wetboek op twee manieren gebeuren : de eigenlijke tusschenkomst, wanneer een derde in het geschil tusschenkomt en een zelfstandig recht doet gelden tegenover al de partijen in het geding; en

de voeging wanneer een derde in een aanhangig geding tusschenkomt zonder een eigen recht te doen erkennen, maar om een der partijen te ondersteunen.

Ik ken geen geval waarin het Openbaar Ministerie aldus als tusschenkomende partij optreedt en acht de vermelding dan ook overbodig en verwarrend. Misschien bedrieg ik me, en ik wacht tot iemand mij zulk geval aantoonde.

In deze nieuwe wet kan men de meening niet meer verdedigen dat tusschenkomende partij verkeerdelijk zou gebruikt zijn voor samengevoegde partij.

* * *

De tweede wijziging die we bespreken is geen wet maar een wetsvoorstel, betreffende de bepaling van het statuut de referendarissen bij de rechtbanken van Koophandel.

De memorie van toelichting van het ontwerp bestaat uit eene belangwekkende nota van den heer J. de Necker, referendaris bij de Handelsrechtbank van Kortrijk, verschenen in de «Jurisprudence commerciale des Flandres».

Het doel van het wetsvoorstel is te loven, namelijk aan de referendarissen de waardigheid geven van de rol die ze in werkelijkheid vervullen. Want nu is hun rol tweeslachtig; eenerzijds vervullen ze de rol van griffier, en anderzijds de rol van adviseur van de rechters, welke eigenlijk neerkomt op de rol van eenigen rechter, zonder dezès verantwoordelijkheid.

Het wetsontwerp wil dan de rol van den referendaris tot den werkelijken dienst dien hij vervult terugbrengen, met hem het voorzitterschap van de Handelsrechtbank toe te vertrouwen en de leekenrechters als bijzitters te doen optreden.

Dit brengt eene oplossing voor degenen die de Handelsrechtbanken in den huidige vorm, t. t. z. als aparte rechtbanken en met leeken element willen behouden.

Maar die oplossing heeft twee nadeelen: zij laat het leekenelement bestaan, alhoewel er alle redenen zijn om ze uit onze rechtbanken te weren, en zij laat de geschillen van bevoegdheid tusschen Handelsrechtbanken, Burgerlijke Rechtbanken, Vredegerechten en Werkrechtersraden bestaan, geschillen welke door h. De Page, terecht «une des grandes plaies du droit» worden genoemd.

De eenvoudigste manier om de leekenrechters te weren, en de geschillen van bevoegdheid te

doen ophouden, is de Handelsrechtbanken afschaffen, om de geschillen die er thans aan toevertrouwd zijn te onderwerpen aan bijzondere kamers, de Handelskamers, van de Burgerlijke Rechtbanken.

Ook Mr de Necker doet uitschijnen dat groote handelsnaties, als Engeland, Japan en de Vereenigde Staten van Amerika geen Handelsrechtbanken hebben. Ook in Nederland bestaan ze niet.

In Duitschland waar men in vele rechtbanken (b.v. ook in de Politierechtbanken) het leekenelement heeft ingevoerd, heeft men ook Handelsrechtbanken met een jurist als voorzitter en met kooplieden bijzitters.

Wij meenen dat de grondwet zich tegen de afschaffing der Handelsrechtbanken niet verzet. Immers de grondwet zegt in art. 105: Er zijn handelsrechtbanken op de plaatsen door de wet aangeduid. Als nu de wet geen plaatsen aanduidt, dan zijn er geen Handelsrechtbanken, en is de grondwet niet geschonden.

In art. 106 wordt ook gezegd, dat het Hof van Verbreking uitspraak doet over de conflicten van attributie, en dit volgens de regeling der wet.

Art. 106 is even gebiedend als art. 105, en toch is de wet op de regeling van het conflict van attributie nooit tot stand gekomen.

In ieder geval mag de wet de Handelsrechtbanken inrichten, zooals ze goedvindt, en hoeft geen handelaars als rechters te behouden; zij kan die rechtbanken inrichten als bijzondere kamers van de Rechtbanken van Eersten Aanleg.

Wil men niettegenstaande alles wat pleit voor het weglaten van niet juristen, deze toch behouden, dan kan er nog geen bezwaar in liggen, de Handelsrechtbanken, afdeelingen te maken van de Rechtbank van Eersten Aanleg met de huidige referendarissen als kamervoorzitters en met de leeken als deskundige bijzitters, deze bijzitters zouden op een lijst kunnen aangebracht worden, en de voorzitter van iedere kamer zou ze kunnen bijroepen, als ze waarlijk deskundig zijn in de zaak.

Het groote voordeel der bijvoeging van de Handelskamers aan de Rechtbanken van Eersten aanleg is, dat voor deze rechtbank zou kunnen gedagvaard worden, en dat de zaken den handel betreffend, door den voorzitter der rechtbank naar de Handelskamer zouden kunnen verzonden worden. Meteen zouden alle geschil-

len van bevoegdheid die nu zoowel voor de Burgerlijke als voor de Handelsrechtbank zouden kunnen ingeroepen worden, verdwijnen, en dit zou den procesgang aanzienlijk versnellen.

* * *

Eene derde wijziging die we willen bespreken betreft voorstellen die eene afzonderlijke rechtsmacht willen in 't leven roepen voor het beslechten van pachtgeschillen.

Het eene voorstel gaat uit van Mr Wauters en consoorten, en beoogt het inrichten van pachtrechtersraden; het andere gaat uit van Mr De Vleeschauwer en consoorten en streeft naar het inrichten van pachtkamers bij de Vredegerichten. Beide voorstellen behelzen ook bepalingen die den grond van de pachtkwestie raken; wij onthouden ons opzettelijk van de bespreking hiervan om de aandacht te trekken op de verandering die ze brengen aan onze rechterlijke inrichting, en in dit opzicht zullen we trachten aan te toonen dat beide voorstellen zich niet storen aan de grondwettelijke voorschriften omtrent de rechterlijke organisatie, voornamelijk niet aan art. 94 der grondwet.

Dit artikel bepaalt namelijk dat er geen buitengewone rechtbanken, noch commissies onder welke benaming ook mogen in 't leven geroepen worden.

De oud-minister van Justitie, Mr Van den Heuvel, die te Leuven het staatsrecht doceerde, noemde commissie «*celle établie pour juger un fait spécial ou une personne déterminée*» en buitengewone rechtbank «*la juridiction créée pour juger une certaine classe de faits ou de personnes*».

In het voorstel Wauters luidt art. 1: «de Pachtrechtersraden worden ingesteld om bij wijze van verzoening of zoo niet bij vonnis de geschillen te beslechten betreffende de herziening der pacht prijzen tusschen verpachters en pachters en tusschen pachters en onderpachters van een landeigendom».

Is dat niet volop eene buitengewone rechtbank verboden door de grondwet? Het is eene rechtsmacht ingesteld voor zekere feiten (het herzien van de pacht prijzen door eene overeenkomst tusschen partijen vastgesteld) en voor zekere personen (verpachters en pachters).

Buitendien kan men nog tegen het voorstel inbrengen dat de aanstelling van de raadsleden,

(waarvan de vrederechter de rechtskundige bijzitter is met slechts raadgevende stem!) door keuze geschiedt, hetgeen een zeer slecht systeem is, en dat hierdoor eene uitbreiding wordt gegeven aan de af te keuren leekenrecht spraak! (1).

Men zal opwerpen dat deze Pachtrechtersraden toch maar hetzelfde zijn als de Werkrechtersraden en dat deze wel bestaan niettegenstaande art. 94 van de grondwet.

Reeds meermalen werd gewezen op de ongrondwettelijkheid van de Werkrechtersraden, want door dezer bestaan wordt een klas van personen (arbeiders en bedienden) aan de gewone rechtbanken onttrokken, en dit voor bepaalde gevallen van burgerlijken aard.

Ook bij het eerste tot standkomen van de Werkrechtersraden, werd de ongrondwettelijkheid ervan bewezen, en om den schijn van grondwettelijkheid te redden, werd verklaard dat de Werkrechtersraden feitelijk rechtbanken van koophandel waren. Inderdaad werd, tot aan de wet van 1926, het beroep tegen de vonnissen van de Werkrechtersraden bij de Handelsrechtbank aangebracht.

In het voorstel De Vleeschauwer luidt art. 3. Bij de Vrederechtbank van ieder kanton wordt een pachtkamer ingesteld, om bij wijze van verzoening of zoo niet bij vonnis alle geschillen te beslechten die betrekking hebben op de verpachting van landeigendommen. De pachtkamers zijn samengesteld uit den vrederechter zetelend als voorzitter en uit twee bijzitters.

Ook is dit volop aan een buitengewone rechtbank door de grondwet verboden. Er worden namelijk bepaalde geschillen, namelijk alle pachtgeschillen, aan de gewone rechtbank, de vrederechter, alleen zetelend, onttrokken om aan een buitengewoon gerecht, ingesteld bij het Vredegerecht te worden toevertrouwd. Uit den aard der zaak worden ook zekere personen (eigenaars en pachters) aan het gewoon gerecht onttrokken.

Het gaat niet op te zeggen, dat de bijzitters nuttig zijn voor de geschillen die een overwegend technisch karakter hebben, of die louter economisch zijn, want van het oogenblik dat er een rechtsgeschil bestaat mag het aan geen

(1) *Rondou* Kantteekeningen bij het vraagstuk der landpachten in België (Rechtsk. Tijdschrift 1937, bl. 448.).

buitengewone rechtbank onderworpen worden.

In zijn werk «Beginnels van niet technische landhuishoudkunde» heeft Professor Vliebergh destijds ondervoorzitter van den Boerenbond, een kapittel (blz. 581) over Landbouwrechtbanken, en hij komt ook tot het besluit dat echte landbouwrechtbanken, gezien art. 94 der grondwet niet mogelijk zijn. Doch hij stelt voor, dat de minister van Rechtswezen op voorstel van de provinciale commissie van landbouw, twee bijzitters bij den vrederechter zou benoemen, voor de landbouwzaken door de wet bepaald.

In tegenstelling met het voorstel van M. De Vleeschauwer zouden de bijzitters alleen raadgevende stem hebben, en zou de vrederechter alleen beslissen, want, zegt Prof. Vliebergh, «alle drie beslissende stem geven ware eene uitzonderlijke rechtbank tot stand brengen en dat juist verbiedt de grondwet.»

De wetgever zou kunnen de vrederechten inrichten met bijzitters, zooals vroeger met «prud'hommes assesses», maar dan voor alle zaken. Wanneer echter voor bepaalde gevallen, en bepaalde personen bijzitters aan den vrederechter worden toegevoegd, 't zij met beslissende, 't zij met raadgevende stem, heeft men eene uitzonderlijke rechtbank.

En wanneer de bijzitters enkel raadgevende stem moesten hebben, dan zou de vrederechter beter de meening inwinnen van een deskundige, in zaken waarin hij technisch minder ervaren is, zooals hij trouwens nu ook doet.

* * *

Een wetsontwerp waarop de aandacht moet getrokken worden, om het groot belang dat het heeft is dat betreffende de bevoegdheden van de voorzitters der rechtbanken. (1).

Het ontwerp gaat uit van een voorstel in 1927

(1) Zie Rechtsk. Weekblad 1937, 20 Juni, blz. 1652.

ingediend door Mr Poulet, en dat gewijzigd werd door het vast comité van den raad voor wetgeving, en door den minister van Justitie Mr de Laveleye.

De memorie van toelichting stelt duidelijk de draagwijdte vast van het ontwerp, en geeft de redenen op, die afdoende schijnen om aan de voorzitters der burgerlijke en handelsrechtbanken niet een onbepaalde, maar door de wet vastgestelde bevoegdheid te geven.

Het eerste deel gaat over de bevoegdheid in kortgeding, die uitgebreid wordt, en waarvoor een art. 11bis in de wet op de bevoegdheid wordt ingevoerd.

In het tweede deel wordt eene leemte aangevuld in ons wetboek van burgerlijke rechtspleging, namelijk wordt er een titel bijgevoegd betreffende de bevelschriften op verzoekschriften.

We kunnen thans geen grondige bespreking van het ontwerp geven, dat we aanzien het als eene goede aanwinst voor ons procesrecht.

We willen slechts de aandacht trekken op eene instelling die in ons oud vaderlansch recht bestond, en genoemd werd enquête valetudinaire (1) en die hierin bestond dat men in een proces, dat nog niet tot de bewijsvoering gevorderd was, de getuigen kon hooren op voorhand, wanneer ze oud of ziek waren of voor langen tijd op reis gingen.

Deze instelling wordt door het ontwerp weer in ons procesrecht opgenomen. De voorzitter der rechtbank kan het hooren van getuigen bevelen, zoo het vaststaat dat elke vertraging van zulk gehoor moet doen vreezen dat de getuigenis niet zal kunnen bekomen worden.

L. VAN BAUWEL.

Hoogleraar te Leuven.

(1) Zie ons handboek voor het burgerlijk procesrecht. Deel I, (bl. 230).

VLAAMSCHE JURISTEN ABONNEERT U OP
HET "RECHTSKUNDIG WEEKBLAD" !!!

RECHTSPRAAK

21

HOF VAN VERBREKING

2de Kamer. — 21 September 1937.

Voorzitter : M. Soenens.

O. M. : M. Sartini van den Kerckhove.

SLUITING DEBIET VAN GEGISTE DRANKEN. — STRAF. — UITBATING DRANKSLIJTERIJ OF PRIVATE KRING. — FEITELIJKE KWESTIE.

De sluiting van een debiet van gegiste dranken kan uitgesproken worden op eenvoudig beroep van het Beheer van Geldwezen, daar dit laatste Beheer opdracht heeft de openbare strafvordering uit te oefenen hoofdens misdrijven voorzien door de wet van 29 Augustus 1919.

De beslissingen omtrent de vraag te weten of een lokaal wordt uitgebaat als publieke drankslijterij ofwel als private kring, is eene feitelijke kwestie waarvan de beoordeeling aan het Hof van Verbreking ontsnapt.

Nijs t/ Beheer van Geldwezen.

Gehoord Heer Raadsheer Istaas in zijn verslag en op de conclusiën van den Heer Sartini van den Kerckhove, Advocaat Generaal;

Omtrent het eerste middel : schending van art. 97 der Grondwet, doordat het bestreden arrest de besluitselen van den betichte niet geëerbiedigd heeft:

Overwegende dat het arrest bedoelde besluitselen beantwoord heeft;

Dat het middel aldus in feite mist;

Ten aanzien van het tweede middel; schending van art. 1 lid. 1 n° 6 en van art. 15 lid. 1 n° 2 A en B al. 2 der wet van 29 Oogst 1919 op het uitbaten der debieten van gegiste dranken door dat het sluiten van een debiet een straf daarstelt en dat deze niet op het eenvoudig beroep van het beheer van Geldwezen mag uitgesproken worden:

Overwegende dat het alleen aan het Beheer behoort de openbare strafvordering uit te oefenen hoofdens de misdrijven door voornoemde wet voorzien;

Dat derhalve het aangeklaagd arrest terecht de straf van het sluiten van het debiet op het eenvoudig beroep van het beheer aan de betichte toegepast heeft;

Dat het middel bijgevolg ongegrond is;

Gelet op het derde middel: schending van art. 1 lid. 1 n° 6 en van art. 15 lid. 1, n° 2, A en B al. 2 der wet van 29 Oogst 1919 op het uitbaten der debieten van gegiste dranken; door dat het ten onrechte is dat het aangeklaagd arrest de sluiting van een privaten kring — Anneessensstraat, 19, te Antwerpen — genoemd «Cordial» bevolen heeft:

Overwegende dat het arrest van oordeel is dat er tegenover de vaststellingen der beambten van het Beheer, geen bewijs werd ingebracht van het feit door aanlegster beweerd: «dat de slijterij

waarvoor zij thans vervolgd wordt als private kring uitgebaat is »;

Overwegende dat deze feitelijke beoordeeling des rechters bindend is; dat daaruit volgt dat het middel in feite mist;

Om deze beweegredenen:

Verwerpt de voorziening en verwijst aanlegster in de kosten.

22

HOF VAN VERBREKING

2de Kamer. — 21 September 1937.

Voorzitter : M. Soenens.

O. M. : M. Sartini van den Kerckhove.

MOTIVEERING VAN RECHTERLIJKE BESLIS- SINGEN. — ANTWOORD OP BESLUITEN.

Wanneer een betichting in de bewoordingen der wet is opgesteld en een arrest deze betichting bewezen verklaart, wordt daardoor het bestaan vastgesteld van de stoffelijke bestanddeelen van het strafbaar feit en in deze voorwaarden is het niet meer vereischt dat dit arrest zou antwoorden op besluiten genomen door betichte waardoor deze het bewijs aanbiedt van een reeks feiten die met degene die bewezen geacht werden in tegenstrijd zijn.

Adriaensen t/ Lauwen.

Gehoord Heer Raadsheer Wouters in zijn verslag, en op de conclusiën van den Heer Sartini van den Kerckhove, Advocaat Generaal;

Aangezien Adriaensen, betichte en burgerlijke partij, zijne voorziening in cassatie heeft gericht tegen al de schikkingen van het arrest;

I. — Voor wat betreft zijne voorziening als veroordeelde :

1) Op het eerste middel, schending van art. 96 der Grondwet, 189, 154, 155, 157, 158, 190 van het Strafvorderingswetboek, doordat het Hof van Beroep uit de verhandeling der zaak de verklaringen niet heeft verwijderd van zekere getuigen, opgenomen door de Nederlandsche marechaussée na de behandeling der zaak voor de eerste rechter, en dit niettegenstaande het verzet van requirant :

Aangezien uit geen enkel regelmatig voorgelegd stuk blijkt dat aanvrager zich zou verzet hebben tegen het in acht nemen van zekere verklaringen van getuigen, of dat getuigenverklaringen zouden opgenomen geweest zijn door de Nederlandsche marechaussée;

Dat het middel dus in feite mist;

2) Op het tweede middel, schending van art. 97 der Grondwet, 195 van het Strafvorderingswetboek en 32, 34, 35 van de Wegcode (Koninklijk Besluit van 1 Februari en 17 September 1934), doordat het bestreden arrest de conclusiën van betichte niet

heeft beantwoord in zijne uiteenzetting der feiten, en, na de redenen van den eersten rechter te hebben aangenomen, eene omstandigheid er heeft bijgevoegd die met die redenen tegenstrijdig is; en dat het arrest dus niet gemotiveerd is, of op tegenstrijdige motieven steunt:

Aangezien de rechter in beroep zich niet op de redenen van den eersten rechter steunt, maar enkel op eigene redenen;

En aangezien de betichting in de bewoordingen der wet was opgesteld, overwegende dat, aldus, het arrest, met de betichting bewezen te verklaren, het bestaan heeft vastgesteld van de stoffelijke bestanddeelen der inbreuk, rechtstreeks in tegenstrijd met de feiten waarvan beklaagde het bewijs aanbood, en daardoor het verwerpen van die aanvraag wettelijk heeft gemotiveerd;

Dat het tweede middel dus ook niet kan aangenomen worden;

II. — Voor wat betreft zijne voorziening als burgerlijke partij:

Aangezien die voorziening niet beteekend werd aan de partijen tegen dewelke zij gericht is;

Dat zij dus niet ontvankelijk is;

III. — Voor wat zijne voorziening betreft in hoedanigheid van verweerder tegen de burgerlijke actie tegen hem gericht:

Aangezien hij geen middel voorstelt en dat het Hof er geen van ambtswege inroept;

Om deze redenen:

Verwerpt de voorziening, veroordeelt aanvrager tot de kosten.

23

HOF VAN VERBREKING

2de Kamer. — 27 September 1937.

Voorzitter : M. Jamar.
O. M. : M. Léon Cornil.

MOTIVEERING VAN RECHTERLIJKE BESLISSING. — MATERIEELE VERGISSING. — GEEN NIETIGHEID.

FILMTOEZICHT. — WET VAN 1 SEPTEMBER 1920. — K. B. VAN 14 MAART 1922. — ONTBREKEN DER KAART VOORZIEN DOOR ART. 9 VAN DIT K. B. — GEVOLG.

Een zuiver materiele vergissing bij het verwijzen naar een wetsartikel heeft niet voor gevolg dat een rechterlijke beslissing daardoor ongeldig zou worden, des te minder wanneer uit de andere bestanddeelen van de beslissing de vergissing duidelijk wordt.

Wanneer bij een film de kaart voorzien bij art. 9 van het K. B. van 14 Maart 1922 niet gevoegd is, is de vertooning van den film in kwestie deze van een niet goedgekeurden film en zijn de bepalingen der wet van 1 September 1920 op dit stuk toepasselijk.

Delay.

Gehoord Heer Raadsheer Waleffe in zijn verslag, en op de conclusiën van den Heer Léon Cornil, Advocaat Generaal;

Omtrent het eerste middel afgeleid uit het feit dat eischer, vervolgd zijnde op voet van art. 3, 2° der wet van 1 September 1920, het bestreden vonnis hem veroordeeld heeft hoofdens inbreuk op het 1° van dit art. 3, 't is te zeggen hoofdens een overtreding in de dagvaarding niet voorzien en waarvan het bestaan door het vonnis geenszins wordt erkend :

Overwegende dat art. 3 der wet van 1 September 1920 twee onderscheiden inbreuken straft : de eerste, aangestipt in het 1°, die bestaat in het binnenleiden, het toelaten of het dulden van een minderjarige beneden den leeftijd van 16 jaar, in een Kinemazaal waarvan de toegang hem ontzegd is; en de tweede, aangestipt in het 2°, die bestaat in het vertoonen van een niet goedgekeurde film in een gesticht dat vertooningen voor familiën inricht;

Overwegende dat uit bestreden vonnis blijkt dat het de betichting van vertooning van een niet goedgekeurde film eerst verhandelt, en, daarna, aanneemt; dat het dus bij materiele vergissing is dat het naar art. 3, 1° in plaats van naar art. 3, 2° der wet van 1 September 1920 verwijst; dat een zuivere materiele vergissing de beslissing niet kan ongeldig maken; dat daarenboven de rechter in beroep verwijst naar de bepaling in het vonnis a quo bedoeld, vonnis a quo dat hij bevestigt, en art. 3 dezer wet is er aangehaald zonder onderscheid betreffende zijn alinea's;

Dat het middel in feite mist;

Omtrent het tweede middel afgeleid uit het feit dat bestreden vonnis « de niet goedgekeurde film » (art. 3, 2° der wet van 1 September 1920) met « de niet toegelaten vertooning », bedoeld in art. II van het Koninklijk Besluit van 11 Mei 1922, zou verward hebben :

Overwegende dat art. 2 der wet van 1 September 1920 aan den Koning de zorg laat van het inrichten en het werk te regelen van de commissie met de goedkeuring der filmen gelast; dat een Koninklijk Besluit wettig de vormen heeft kunnen vastleggen in dewelke de goedkeuring zou worden verleend en deze waarin het bewijs van deze goedkeuring zou moeten geleverd worden;

Overwegende dat door in art. II voor te schrijven dat de machtiging tot het vertoonen van een film slechts geldt onder voorwaarde, namelijk, dat de kaart, bij art. 9 voorzien, er is bijgevoegd, het Koninklijk Besluit van 14 Mei 1922 enkel de manier waarop de machtiging wordt verleend heeft bepaald;

Overwegende dat bestreden vonnis, door te beslissen dat de vertooning van een film bij dewelke geen kaart is gevoegd, een vertooning uitmaakt van een niet goedgekeurde film, ver van een verwarring te begaan tusschen een niet goedgekeurde film en een niet toegelaten voorstelling, en ver van de in het middel aangehaalde bepalingen te schenden, van deze laatste een nauwkeurige toepassing heeft gedaan;

En overwegende, voor 't overige dat de substantieele of op straf van nietigheid voorgeschreven

rechtsvormen werden nageleefd, en de uitgesproken veroordeelingen overeenkomstig de wet zijn;

Om deze beweegredenen,

Verwerpt de voorziening, kosten ten laste van eischer.

24

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

26 Maart 1937.

Voorzitter : M. De Baer.

Pl. : Mrs Poplimont, Schöller, De Weerdt, Le Bon, Koll, Wynen, Diercxsens A.

WATERLOOP. — NIET BEVAARBARE NOCH VLOTBARE WATERLOOP. — BEZOEDILING DER WATERS. — AANSPRAKELIJKHEID DER GEMEENTE. — RIOLEERING. — BEVOEGDHEID DER RECHTBANK.

De boordegenaars van een niet bevaarbare noch vlotbare waterloop hebben krachtens art. 640 en volgende van het Burgerlijk Wetboek een recht sui generis op het water.

Art. 645 kent aan de Rechtbanken de macht toe om, in geval van betwisting, de rechten der boordegenaars te regelen waarbij zij, naar billijkheid en rechtvaardigheid, de belangen van den landbouw en der nijverheid, moeten trachten te verzoenen met den eerbeid die aan het eigendomsrecht verschuldigd is. Zoo dit onvermijdelijk is moeten lagerliggende eigenaars gedoogen dat het water door hoogerliggende eigenaars eenigermate bezoedeld wordt. Dit moet echter de uitzondering zijn.

Wanneer door de aangroei der gemeenten, de hoeveelheid der naar de beken af te voeren rioolwaters zóó groot is geworden, dat ze het water dezer beken in groote mate bezoedelen en onbruikbaar maken voor zijn natuurlijke bestemming, namelijk voor landbouw en veeteelt, kunnen deze gemeenten niet tot verrechtvaardiging inroepen, dat deze beken de eenig mogelijke wegen zijn voor den afvoer der rioolwaters. Zij kunnen zich evenmin verrechtvaardigen door het feit dat privaats personen sedert lange jaren hun rioolwaters in de beek uitstorten.

De mogelijkheid bestaat immers voor de gemeenten om door aangepaste instellingen de rioolwaters te zuiveren, alvorens ze in de waterlopen te storten. Door de uitbreiding der gemeenten zijn tegelijker tijd ook hun financieele mogelijkheden gestegen. Alzoo kan het conflict tusschen hooger- en lagerliggende boordegenaars vermeden worden.

De Rechtbank is onbevoegd om de beslissing zelve te beoordeelen waarbij de gemeenten zekere werken (zoóals de aanleg van riolen) uitvaardigen, maar ze is bevoegd ten opzichte van de wijze van uitvoering zelf. Zoo de gemeenten, in uitvoering der genomen beslissing, als burgerlijke persoon een werk, zij het dan van openbaar nut, uitvoeren, en hierbij door onrechtmatige daden schade toebrengen aan derden; in casu zoo de gemeenten de afvalwaters in riolen bijeenvoeren en ze zonder reiniging in de waterlopen storten.

Opdat de gemeenten verantwoordelijk zouden zijn is het niet vereischt dat de bezoedeling der waters ononderbroken zou plaats hebben. De gemeente wier gebied het eerste stroomopwaarts voorbij het

gebied van de benadeelde partij ligt, doch zelf geen deel neemt aan de bezoedeling der waters, kan niet verantwoordelijk gesteld worden op grondslag van het feit dat zij de bezoedelde waters rechtstreeks aan de benadeelde partij aflevert, vooral indien deze laatste zelf nog eigenares is van hoogergelegen aan den waterloop palende gronden.

Indien verschillende gemeenten medegewerkt hebben aan de bezoedeling van een waterloop, is er geen reden om hen solidairlijk te veroordeelen. Het gaat hier niet omtrent verschillende daden welke ieder een noodzakelijk deel hebben genomen in het uitvoeren van één quasidelikt. Doch iedere gemeente afzonderlijk heeft een gedeelte der schade veroorzaakt.

Sheid en Ginette t/ Wilrijck, Edegem, Mortsel, Contich, Schelle, Hemixem, Aertselaer, N. V. Minerva Motors, V.Z.W.D. Sœurs du Sacré Cœur de Marie.

Overwegende dat de eisch strekt tot de veroordeeling der verweerders tot het betalen van een schadevergoeding wegens bezoedeling van de beek, loopende door het goed «De Cleydael» waarvan de eischers sub 1°, eigenaar en eischer sub 2° huurder zijn;

Overwegende dat de heeren F. Zanen en R. Van Meckebeke, deskundigen, aangesteld in kortgeding, wier verslag echter niet wordt voorgesteld maar over de termen van hetwelk de partijen akkoord gaan, van meening zijn dat de bezoedeling van den kwestieuzen waterloop voortkomt in hoofdorde van de uitstortingen van voortbrengsels der riolen der gemeenten Wilrijck, Edegem, Mortsel en Contich, in bijkomende orde van het bestaan van hygienische inrichtingen in de fabrieken Minerva, alsook van de produkten voortkomende van de bleekerij Altema, allen stroomopwaarts van aanleggers gelegen en eindelijk, van de tegenwoordigheid van gebruik en stoffen welke in de benedenvliet en de bovenvliet terecht komen en bij vloed tot het eigendom «De Cleydael» terugstroomen.

Overwegende dat de boordegenaars van een niet bevaarbaren, noch vlotbaren waterloop op het water een recht sui generis hebben dat vastgelegd wordt door art. 640 en volgende van het B. W.

Overwegende dat art. 640 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt dat de lagerliggende goederen de wateren moeten ontvangen, welke op natuurlijke wijze van de hooger liggende stroomen, alsook dat de hoogerliggende eigenaar niets mag doen wat de erfdiensbaarheid van den lagerliggenden verergert: dat art. 645 van het B.W. de rechtbanken machtigt de betwistingen te slechten welke zouden kunnen ontstaan tusschen de verschillende boordegenaars, dat dit geen eenvoudige regel van bevoegdheid is door de wet vastgelegd, maar wel het toekennen van een gansch bijzondere in zekeren zin discretionnaire macht van de rechtbanken die in dergelijke gevallen de rechten der boordegenaars moeten reglementeeren; dat volgens gezegd artikel zij dit moeten doen door de belangen van den landbouw in overeenstemming te brengen met den

eerbied verschuldigd aan het eigendomsrecht; dat wanneer de wet spreekt van den landbouw, hiermede ook dienen verstaan de belangen der nijverheid (Arntz T. I. N° 1025. Fr. Verbr. 11, 3, 1867, D. P. I. 352), dat zij zich dus hoofdzakelijk zullen laten leiden door beschouwingen van billijkheid en rechtvaardigheid, wel te verstaan met steeds de bepalingen der wetten en reglementen in acht te nemen.

Overwegende dat aldus een lagerliggende boordeigenaar niet altijd zal kunnen eischen, dat het water dat op zijn erf komt van eene zekere hoedanigheid weze en namelijk geheel zuiver en onbezoedeld; dat er zekere gevallen kunnen bestaan waarin de belangen van een hoogerliggende boordeigenaar zoo overwegend zijn in vergelijking met deze van den lagerliggende, dat deze laatste eene zekere bederving van het water zou moeten toelaten indien deze onvermijdelijk zou blijken, dat zulks echter in uitzonderlijke gevallen zal gebeuren; dat in algemeenen regel de bezoedeling door een hoogerliggend boordeigenaar niet moet geduld worden en aanleiding geeft tot schadevergoeding; dat trouwens de bezoedeling door de wet van 7 Mei 1877, als een misdrijf wordt gekwalificeerd en aanleiding kan geven tot straffelijke vervolgingen;

Overwegende dat in onderhavig geval het voldoende blijkt dat het water op het eigendom van aanleggers sub I in groote mate bezoedeld is en onbruikbaar voor zijn natuurlijke bestemming en dat het zelfs schadelijk is voor landbouw en vee-teelt.

Overwegende dat de verweersters sub n° I tot en met 7, namelijk de gemeenten, aanvoeren dat de bezoedeling onvermijdelijk is geworden ten gevolge der buitengewone uitbreiding welke zij in de laatste jaren hebben genomen, onder den invloed der onweersaanbare vergroting der Antwerpsche agglomeratie, dat gezien deze omstandigheid zij in het belang van het algemeen er natuurlijk toegebracht werden, riolen aan te leggen waarlangs de inwoners verplicht werden door politiereglementen, den afloop der huiswaters te doen; dat deze riolen in onderhavig geval uitmonden moeten in de Struysbeek of de Edegemsche beek, daar dit de eenige mogelijke weg is, voor de verwerende gemeenten of ten minste voor zekere gedeelten van hun grondgebied, dat de inwoners, welke vroeger het recht hadden deze waters op den openbaren weg te storten, thans ook nog het recht hebben deze in de riolen te storten: dat, deze inwoners ieder afzonderlijk een recht uitoefenen en dat de samenvoeging dezer daden geen quasidelikt kan uitmaken, zelfs indien zij voor gevolg heeft dat ze het water bezoedelen, van enkele overgebleven groot eigenaars, wier belang niet kan opwegen tegen dit der tien duizenden inwoners der gemeente.

Overwegende dat overigens eene riool bestemd is voor den afloop der huiswaters, en dat de inwoners het recht hebben om huiswaters in de riolen te storten.

Overwegende dat deze zijde van het vraagstuk aan de deskundigen niet ontsnapt is en dat zij

namelijk gewag maken van het onderzoek gedaan door eene Ministerieele Commissie, aangesteld op 21-12-1900 en dit gedaan door een interministerieele commissie aangesteld op 2 Maart 1933, dat uit dit alles blijkt dat zoo het probleem zeer ingewikkeld is, en dat het wenschelijk is dat eene algemeene regeling tusschenkomen zou, desniet-tegenstaande de mogelijkheid bestaat voor de openbare besturen, van over te gaan tot eene zuivering of minstens tot eene afgieting (*décantation*) der rioolwaters alvorens deze uit te storten in waterloopen welke zouden kunnen bezoedeld worden, dat tegengevolge van de groote uitbreiding welke deze gemeenten genoten hebben, zij ook over grotere geldmiddelen beschikken om de noodige kosten hiervoor te doen, dat alzoo het konflikt tusschen de belangen der inwoners der hoogerliggende gemeenten en deze der lagerliggende boordeigenaars zou kunnen vermeden worden;

Overwegende dat de rechtbanken niet bevoegd zijn om kritiek uit te oefenen op de beslissingen der gemeenten wanneer deze oppermachtig bevelen dat riolen, zullen worden aangelegd en dat de inwoners de huiswaters langs deze riolen moeten afvoeren;

Maar overwegende dat thans de vraag zich zoo niet stelt, dat inderdaad enkel dient nagegaan of er eene schade werd aangericht aan een bijzonder eigendom, en of deze schade het gevolg is van eene onrechtmatige daad, gesteld door de gemeente, dat de gemeenten verantwoordelijk zijn voor de schade door hen aangericht wanneer ze handelen niet ingevolge hun politierecht, maar als een burgerlijk persoon welke een werk uitvoert, zelfs al is dit werk van openbaar nut; Dat de daad welke door eischers aangeklaagd wordt niet de beslissing van riolen aan te leggen uitmondende in de kwestieuze waterloop en de verplichtende afwatering langs deze riolen is, maar wel bestaat in de manier waarop de werken, ingevolge deze beslissing gedaan, uitgevoerd werden, en namelijk in het bezoedelen van den waterloop; dat de gemeente toch niet kunnen beweren dat ze oppermachtig de bezoedeling der Struybeek, Edegemsche beek of der Vliet zouden beslist hebben;

Dat, indien de gemeenten de rioolwateren in den waterloop zenden zonder deze voorafgaandelijk gezuiverd te hebben, en dat hierdoor schade wordt aangericht bij de boordeigenaars dit eene daad is welke aanleiding geeft tot verantwoordelijkheid dezer openbare besturen;

Overwegende dat voorzeker ieder der inwoners welke zijn huishoudelijke waters in de riolen zendt geene fout of geene nalatigheid begaat maar dat de rechterlijke oorzaak der aangeklaagde bezoedeling en der schade welke aanleggers zouden gehad hebben, niet bestaat, in deze collectieve handelingen der bewoners, maar wel in de daad der gemeenten welke na deze waters vergaard te hebben in hare riolen deze zonder voorafgaandelijke reiniging in den waterloop doen uitmonden;

Overwegende dat de verweerders ten onrechte den huidige toestand vergelijken met dezen bestaande voor het aanleggen der riolen toen de in-

woners hunne afvalwaters rechtstreeks op den openbaren weg lieten loopen, welke aldus toch in den litigieuzen waterloop terecht kwamen, en beweert dat alsdan de lagerliggende boordegenaars er niet zouden kunnen in slagen hebben iemand te doen verwijzen tot het betalen van schadevergoeding, vermits ieder der inwoners slechts van een onbetwistbaar recht gebruik maakt en slechts voor een miniem deel zou kunnen tusschenkomen hebben in eene eventueele bezoedeling;

Overwegende integendeel dat de lagerliggende boordegenaars schadevergoeding zouden kunnen eischen van ieder particulier waarvan hij zou kunnen bewijzen dat deze, al was het slechts voor een klein gedeelte bijdroeg tot de bederving van het water;

Overwegende ten gronde dat het blijkt uit de bestanddeelen der zaak, en de navorschingen der deskundigen dat de gemeenten Wilrijk, Morsel en Edegem bijdragen tot de aangeklaagde bezoedeling; dat de meening van den heer De Zuttere, aangaande de oorzaak dezer bezoedeling niet kan opwegen tegen het uitgebreide onderzoek door de deskundigen gedaan; dat de heer De Zuttere enkel een scheikundig onderzoek van het water op de hoogte van eischers erf deed; dat hij wel vaststelde dat het water bedorven en schadelijk was maar slechts een veronderstelling uitte, betreffende de oorzaak hiervan zonder hierover een nader onderzoek gedaan te hebben;

Overwegende dat de verweerders sub n° 4, 5, 6 en 9 aanvoeren dat de meening der deskundigen tegenover hen niet kan worden ingeroepen daar zij niet in kortgeding werden geroepen en dat het onderzoek der experten tegenover hen niet tegensprekelijk was; dat de rechtbank natuurlijk in zekeren zin met deze omstandigheid mag rekening houden, maar dat dit nochtans geen reden is om de meening der deskundigen te verwerpen; dat de vaststellingen en redeneeringen der experten in alle omstandigheden objectief blijven en hoofdzakelijk van technischen aard zijn dat overigens de verweerders thans alle kritiek kunnen uitbrengen welke ze wenschen;

Overwegende dat de gemeente Contich beweert geen deel te nemen aan de waterbederving dat het echter vaststaat dat een gering deel harer riolen uitmondt in de Edegemsche beek, dat deze beek al is het dan ook niet bestendig, bezoedeld is wat bijdraagt tot het berokkenen van schade aan de eischers; dat de experten stalen genomen hebben van het water der Edegemsche beek op verschillende tijdstippen nabij de plaats waar ze samenloopt met de Struysbeek; dat ze formeel bevestigen dat dit water onderhevig is aan bezoedeling, en dat deze bezoedeling te wijten is aan de uitwatering der riolen der gemeente Contich, dat wel is waar ze op dit oogenblik schijnen te vergeten dat ze ook een deel der waterbederving dezer beek toeschrijven aan verweester sub 9, de Vereeniging zonder winstgevend doel «Sœurs du Sacré Cœur de Marie» gezegd Altena, maar dat hunne formeele bevestiging niet kan van de hand gewezen worden en

dat om den graad der bederving door ieder dezer verweersters gepleegd zal dienen overgegaan te worden tot het hierna breedvoeriger omschreven deskundig onderzoek;

Overwegende dat de gemeente Contich evenals andere verweerders nog aanvoert dat de toestand waarvoor hun een verwijt wordt gemaakt sinds lange jaren bestaat en niet veranderd is zoodat zij zeker geen verantwoordelijkheid zouden te dragen hebben vermits aanleggers bekenen dat voor enkele jaren nog de waterloop op hun erf zuiver en klaar was; maar dat er in zulke zaken van geen verkregen rechten sprake kan zijn dat het mogelijk is dat tengevolge der onwettige handelingen, fouten of nalatigheden, van zekere verweerders gedurende zekeren tijd de eischers geen schade leden daar het water der beek onderweg door de werking der natuurlijke omstandigheden terug gezuiverd werd, maar dat wanneer later nieuwe oorzaken van bezoedeling zich kwamen toevoegen bij de reeds bestaande, deze natuurlijke zuivering niet meer kon plaats hebben en de schade aan de eigendommen van eischers ontstond, dat van dit oogenblik af alle oorzaken van bezoedeling aanleiding gaven tot schadevergoeding of ze al lang bestonden ofwel ze geheel nieuw waren;

Overwegende dat verweersters gemeente Contich en Altena zich steunen op het feit dat de deskundigen verscheidene malen hebben vastgesteld dat het water der Edegemschebeek niet bezoedeld was, dat echter een oorzaak van bezoedeling niet voortdurend hoeft te zijn om te kunnen aanleiding geven tot een vraag van schadevergoeding, dat overigens de experten rekening gehouden hebben met al deze vaststellingen, zoodat deze kritiek ongegrond is;

Overwegende wat betreft de verweester gemeente Schelle en Hemixem, dat eischers hunne vraag steunen op het feit dat de deskundigen de meening hebben uitgedrukt dat de bezoedeling gedeeltelijk voorkomt van het bestaan van versleten produkten uitvloeiende in de beneden vliet en de boven vliet welke dan met den vloed kunnen teruggedreven worden tot boven het goed Cleydael; dat de deskundigen inderdaad hebben vastgesteld dat de vloed zekere organische en rottende stoffen terugstroomopwaarts drijft, dat echter geen enkele omstandigheid der zaak geen enkele vaststelling noch bewering der deskundigen toelaat te veronderstellen dat de bezoedeling zou veroorzaakt worden door de gemeenten Hemixem of Schelle, dat de experten enkel vaststellen dat stroomopwaarts van Cleydael zuurstofgehalten zeer klein zijn tengevolge van het water door de Schelde teruggestuurd over de slikken van de modderachtige kreek en over de bedding van walgelijke modder neergelegd door de Struysbeek, maar dat ze niet spreken van het uitwerpen van schadelijke stoffen door de verweersters Schelle en Hemixem; dat de enkele beschouwingen zeggende dat de inrichting Sint Bernard in de Benedenvliet haar huishoudelijke waters uitwerpt, alsook dat er nog andere riolen in

uitkomen onvoldoende blijkt om een veroordeeling tot schadevergoeding te staven;

Overwegende dat tegenover de verweerster gemeente Aertselaer, geen enkele fout of nalatigheid wordt aangehaald; dat het vaststaat dat zij geen deel neemt aan de bezoedeling der Struysbeek; dat de eisch tegenover haar gesteund wordt op het feit dat zij de onmiddellijke hoogerliggende boor-eigenares zou zijn en aldus verantwoordelijk zou zijn; daar zij het bezoedelde water rechtstreeks aan aanleggers zou overleveren; dat deze bewering echter betwist wordt en dat aanleggers ze niet bewijzen; dat aanleggers overigens niet betwisten dat de 1e aanlegger eigenaar is van de boorden der beek, onmiddellijk boven den weg welke aan de gemeente Aertselaer zou toebehooren, zoodat deze eisch als volkomen van belang ontbloomt voorkomt;

Overwegende dat de deskundigen van meening zijn dat het bestaan van hygiënische instellingen in de fabrieken Minerva bijdragen tot de waterbederving: dat deze verweerster hiertegen inbrengt: 1e) dat het water reeds erg bezoedeld is bij zijne aankomst in de fabriek, wat echter niet wegneemt dat zij deze bezoedeling nog kan verergeren; 2e) dat de proefneming der experten gedaan werd op het eenige oogenblik van den dag dat misschien eene bezoedeling mogelijk was; dat echter een bezoedeling niet voortdurend moet zijn om aanleiding te kunnen geven tot schadevergoeding; 3e) dat er compensatie zou bestaan vermits deze verweerster zelve zuiver water bij dit der beek voegt, dat deze bewering echter op een misverstand berust daar het hier enkel geldt de bezoedeling nabij de zagerij, terwijl de 2e bezoedeling op het eigendom van deze verweerster nabij de rijtuigmakerij blijft bestaan; 4e) dat de deskundige verklaren dat de bederving niet voorkomt van industrieele produkten;

Dat de gemeenten hier niet kunnen uit afleiden dat zij niet verantwoordelijk kunnen gesteld worden daar er hier geen sprake is van industrieele produkten, maar wel van deze voortkomende van hygiënische instellingen: Dat overigens de ontleding door de deskundigen gedaan voldoende het feit der bezoedeling bewijst;

Overwegende voorwat betreft verweerster Altena behalve wat reeds hooger werd gezegd betreffende de ander verweerster, en namelijk de gemeente Contich, nog dient opgemerkt dat deze de meening heeft gevraagd van expert-scheikundige Ganses, welke na onderzoek besluit dat de afvoerwaters van deze verweerster geen giftige zelfstandigheden bevat die den dood zouden kunnen veroorzaken van de visschen die in de waters van eischers leven; dat deze meening niet tegenstrijdig is met deze der deskundigen, en niet als een kritiek op hunne zienswijze dient weerhouden te worden; dat de rechterlijke experten formeel hebben vastgesteld dat in deze afvoerwaters de zuurstofgehalte te klein is en dat ze aldus bijdragen tot de bezoedeling;

Overwegende dat er geen rede is om eene solidaire veroordeeling uit te spreken daar er hier

geen sprake is van verschillende daden welke ieder een noodzakelijk deel hebben genomen in het uitvoeren van een quasi delikt, dat integendeel ieder afzonderlijk een gedeelte der schade heeft veroorzaakt en dat de tusschenkomst van allen niet vereischt was om deze schade te veroorzaken; dat dus ieder in de mate waarin hij zulks deed dient de noodige vergoeding te betalen;

Overwegende dat het in den huidige stand der zaak onmogelijk is te bepalen welk gedeelte der verantwoordelijkheid door ieder, der niet buiten zaak gestelde verweerders, dient weerhouden te worden;

Overwegende dat de eischers heelemaal in gebreke zijn gebleven tot heden eenige rechtvaardiging voor te brengen der aanzienlijke bedragen door hen als schadevergoeding geëischt, dat het bedrag der schade dus niet kan vastgesteld worden; dat er ook geen provisioneele veroordeeling kan uitgesproken worden gezien de onzekerheid betreffende het deel der verantwoordelijkheid door ieder der verweerders te dragen, dat de Rechtbank ook niet ingelicht werd betreffende den aard en de belangrijkheid der werken welke eventueel zouden dienen uitgevoerd te worden;

Overwegende dat aldus de hierna-omschreven onderzoeksmaatregel zich opdringt;

Overwegende dat gezien de gemeente Aertselaer buiten zaak gesteld werd, de inzake roeping door haar van de gemeente Wilrijk, Contich, Schelle en Edegem zonder voorwerp is, dat anderzijds het niet mogelijk is te beslissen over de inzakeroeptingen der verweerders Altena en Edegem door verweerster en Contich daar de beslissing hieromtrent zal afhangen van den uitslag van het deskundig onderzoek;

Om deze redenen:

De Rechtbank, alle andere en meer uitgebreide besluiten verwerpende;

Voegt de zaken samen;

Geeft akte aan verweerster, gemeente Aertselaer, dat zij het geding schat op 100.000 fr. tegen elk der partijen inzake;

Verklaart den eisch ontvankelijk tegenover alle verweersters;

Zegt voor recht dat de verweersters gemeenten Wilrijk, Mortsel, Edegem, Contich, de Maatschappij Minerva & Co en de V.Z.W.D. «Sœurs du Sacré Cœur de Marie» ieder voor een gedeelte verantwoordelijk zijn voor de bezoedeling der waters der beek vloeiende door het eigendom de Cleyndael te Aertselaer en dat zij zullen gehouden zijn eene schadevergoeding te betalen aan eischers evenredig aan de schade door ieder van hen afzonderlijk veroorzaakt;

Alvorens recht te doen, zoowel over den hoofdeisch als over de inzake roepingen door de gemeente Contich, beveelt een deskundig onderzoek ten einde na te gaan welk gedeelte der verantwoordelijkheid in de bezoedeling der beek aan ieder der verweersters dient toegeschreven te worden en bijgevolg in welke evenredigheid ieder der verweersters aansprakelijk zal gesteld worden voor

de betaling der uit te voeren werken en der schadevergoeding toekomende aan aanleggers te zeggen welke werken eventueel zouden dienen uitgevoerd te worden om de bezoedeling te vermijden en den kostprijs er van te bepalen; het bedrag der geleden schade vast te stellen;

Beveelt dat partijen binnen de 15 dagen na de uitspraak in de benoeming de deskundigen zullen voorzien, zoo niet dat tot de verrichtingen zal worden overgegaan door de heeren R. Van Meckebeke, ingenieur-scheikundige, te Antwerpen, F. Zanen, eere-inspecteur der Bruggen en Wegen te Brussel, en De Vries, scheikundige, professor in de Rijkshandelshoogeschool te Antwerpen, om na het neerleggen van het schriftelijk onder eed bevestigd bericht te besluiten zooals in rechte behoort;

Wijst de vraag van een veroordeeling ten provisieelen titel af;

Verklaart den eisch ongegrond tegenover verweersters gemeente Schelle, Hemixem en Aertse-laer, wijst eischers er van af;

Verklaart de inzake roeping der gemeenten Wilrijk, Contich, Schelle, Edegem door de gemeente Aertselaer zonder voorwerp;

Veroordeelt aanleggers tot de kosten blootgesteld door de gemeenten Schelle, Hemixem en Aertse-laer;

Voorbehoudt de overige kosten.

25

VREDEGERECHT TE GEERAARDSBERGEN

5 Juli 1937.

Vrederechter : M. Albert de l'Arbre.
Pleiters : Mrs D'Haese en Calewaert.

SCHADEVERGOEDING. — BEREKENING

De benadeelde persoon, wanneer zijn fiets niet meer dan de helft van zijn waarde heeft behouden, heeft recht op deze waarde min de overblijvende waarde van het gebroken rijwiel.

Janssens t/ De Schuyteneer.

Aangezien de dagvaarding in het Nederlandsch werd gesteld gelijk voorzien bij artikel 2 der Wet op het gebruik der talen in gerechtszaken;

Aangezien de eisch strekt tot de betaling van 580 frank schadevergoeding voor een beschadigd rijwiel met licht;

I. — Aangezien de verantwoordelijkheid niet wordt betwist voorwat den eersten verweerder betreft; dat de tweede verweerder verantwoordelijk is volgens artikel 1384 al. 3 daar de eerste verweerder, zoon van den tweeden, tijdens het ongeval reed met kar en paard van den tweeden en voor diens rekening;

II. — *Quantum der vergoeding :*

Aangezien de verweerder een aanbod doet van 300 frank;

Aangezien volgens de gegevens der zaak de beschadigde velo, den 7 September 1932, 850 frank gekost had zonder het licht; dat er den 13 Februari 1937 voor 173 frank kosten werden gedaan aan dat rijwiel; dat de aanlegger den 11 November 1935 het licht tudor aangekocht had voor 200 frank;

Aangezien de aanlegger het best gevonden heeft den 22 Maart 1937, 't zij twee dagen na de botsing, een nieuw rijwiel aan te koopen van 870 frank, in het bezit blijvende van den ouden velo en van het licht;

Aangezien die gegevens laten blijken, dat de aanlegger wanneer hij 420 frank zal bekomen, geen winst zal slaan uit het ongeval doch billijk zal vergoed zijn;

Aangezien de redeneering om tot dit cijfer te komen de volgende is : het slechtste en het redelijkste dat te denken valt over het rijwiel circa vijf jaar in gebruik, is dat het tijdens het ongeval, de helft zijner geldwaarde behouden had, hetzij 425 frank; zelfde redeneering voor de lamp; zij dus de behoudene waarde 100 frank; geeft samen 525 frank, waar we 100 frank van af te trekken hebben als overblijvende waarde van het gebroken rijwiel en de gebroken lamp;

III. — *Verwerping van verweerders opwerpingen :*

a) Aangezien het aan den verweerder te wijten is dat het vaststellen der schade niet tegensprekelijk geschiedde;

b) Aangezien weliswaar rechtsleer en rechtspraak zeggen dat de gevraagde schade nooit de waarde van den velo van vóór de botsing mag overtreffen, doch dat die zienswijze ter zake niet miskend wordt;

c) Aangezien geen rechtsprincipe belet dat de aanlegger een betere velo aankoope, indien hij enkel eene som vraagt die hem brengt tot de vergoeding van de minderwaarde van het rijwiel, gevalueerd eens vóór en dan na de beschadiging;

IV. — Aangezien elk andere bewijsvoering overbodig voorkomt;

Om deze redenen :

Wij, Vrederechter van het Kanton Geeraardsbergen, rechtdoende bij tegenspraak en in hoogsten aanleg, zeggen verweerders geldaanbod ontoereikend; verwijzen hem tot de betaling van 425 frank ten titel van schadevergoeding; verwijzen hem tot de rechterlijke intresten en tot de vier vijfden der gerechtskosten beloopende in 't geheel op 60 frank onverminderd de kosten van een afschrift, betekening en uitvoering; zeggen dat Alfons De Schuyteneer burgerlijk verantwoordelijk is voor al de voornoemde verwijzingen waarvoor Oscar De Schuyteneer verwezen wordt (artikel 1384 van het Burgerlijk Wetboek);

Verwijzen dusvolgens Alfons De Schuyteneer tot de solidaire betaling van dit alles.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

26

VREDEGERECHT EERSTE KANTON TE LEUVEN

6 Februari 1937.

Vrederechter : M. A. Veltkamp.
 Pleiters : Mrs Desert en Oliviers.

VERKEER. — STRAAT LOOPENDE TOT AAN ANDERE. — AFWEZIGHEID VAN KENTEKENEN. — RANG VAN BEIDE WEGEN.

Een straat die niet verder loopt dan de aansluiting, moet als ondergeschikte weg worden beschouwd tegenover den weg waarop ze uitmondt, tenzij deze laatste ook wettelijk geacht is een ondergeschikte weg te zijn.

A. De Becker t/ F. Van Hoof.

Aangezien het geding voor doel heeft verweerder te veroordeelen aan eischen eene som van 695,50 fr. te betalen tot herstel der schade die eischer zou geleden hebben tengevolge der aanrijding tusschen het gespan van verweerder en den autocamion van eischer, aanrijding waarvan de verantwoordelijkheid zou vallen van verweerder;

Aangezien de feiten zich als volgt voordeden : in dato 31 Januari 1936, rond 15.50 uur, reed de camion te Wijgmaal Herent, op de Rotselaarssteenweg, komende van Wijgmaal en zich begevende naar Rotselaar; dat het gespan van verweerder de Nieuwstraat uitgereden kwam;

Aangezien de Nieuwstraat niet verder loopt dan tot de aansluiting met den Rotselaarsteenweg; dat zij dus als een ondergeschikte weg moet beschouwd worden (art. 51-2 K. B. 1-2-34);

Aangezien de openbare wegen, die niet verder dan de aansluiting lopen (Nieuwstraat) bij die aansluiting ondergeschikte wegen zijn jegens de andere wegen, tenzij deze laatste ook steeds als ondergeschikte wegen wettelijk moeten beschouwd worden. (Verbrekingshof 13-7-36, Pas. 1936, I. 352; zie ook Verbrekingshof, 2e Kamer, 4 Januari 1937, J. T. 1937, kol. 75);

Aangezien de Rotselaarsche steenweg geen der kenteekens draagt opgesomd in art. 51 van het K.B. van 1-2-1934 en dus niet steeds als ondergeschikte weg moet beschouwd worden; dat bijgevolg op de plaats waar de aanrijding gebeurde, de Rotselaarsche steenweg als hoofdweg moet beschouwd worden tegenover de Nieuwstraat en dat de aangestelde van verweerder die uit de Nieuwstraat kwam, verplicht was den doorgang vrij te laten voor eischer die aan den hoofdweg reed;

Aangezien de verantwoordelijkheid der aanrijding ten laste valt van verweerder die gehouden is de schade die door eischer geleden werd en 695,50 fr. bedraagt, overigens niet betwist, te vergoeden;

Om deze redenen, Wij, Vrederechter,

Gelet op artt. 2, 34, 37, 41 en 64 van de wet van 15 Juni 1935;

Verwijzen verweerder aan eischer de som van 695,50 frank te betalen ten titel van schadevergoe-

ding met de wettelijke intresten vanaf 15 Januari 1937;

Verwijzen verweerder tot de kosten des geding.

27

POLITIETRECHTBANK TE ST NIKLAAS

10 Mei 1937.

Vrederechter : M. D'Haenens.
 Pleiters : Mrs Van de Walle en J. Van de Velde.

I. KWALIFICATIE. — WIJZIGING. — MOGELIJKHEID.

II. STRAFVORDERING. — AANSTELLING VAN BURGERLIJKE PARTIJ DOOR BETICHTE TEGEN BURGERLIJKE PARTIJ.

I. De Rechter is niet gebonden door de kwalificatie van het misdrijf door de dagvaarding, hij heeft het recht de feiten te onderzoeken die het voorwerp der betichting uitmaken en het verband te zoeken tusschen deze feiten en de strafwet, om alzoo de straf toe te passen, voor zooveel het misdrijf onder zijn bevoegdheid valt.

II. Een betichte is gerechtigd zich tegenover de burgerlijke partij op zijne beurt als burgerlijke partij aan te stellen bij eenvoudigen wedereisch wanneer deze wedereisch strekt tot het herstel van een schade veroorzaakt door hetzelfde feit.

O. M. en Buurtspoorwegen t/ Hellebaut.

Nopens het ten laste gelegde feit :

Overwegende dat de betichting omschreven in de dagvaarding luidt : « Op den openbaren weg geleider van een autovoertuig niet te zijn uitgeweken of desnoods te hebben stilgestaan om een voertuig op rails door te laten, niettegenstaande hij van deze komst verwittigd werd (overtreding aan art. 26 paragraaf 2 van het K. B. van 1 Februari 1934);

Overwegende dat art. 5 van het K. B. van 17 Februari 1936 voorziet dat de bepalingen van art. 26 van het K. B. van 1 Februari 1934 afgeschaft zijn en bepaalt dat de gebruikers van den openbaren weg desgevallend moeten stoppen om de voertuigen op rails door te laten zoohaast deze naderen;

Overwegende dat de laatste bepalingen strenger zijn dan de eerste en de voorrang toekennen aan de voertuigen der openbare diensten op rails zelfs zonder verplichting te verwittigen van hunne aankomst;

Overwegende dat de Rechter niet gebonden is, door de kwalificatie van het misdrijf in de dagvaarding, en het recht heeft de feiten te onderzoeken welke het voorwerp uitmaken der betichting en het verband te zoeken tusschen deze feiten en de bepalingen der strafwet, om alsdan de straf toe te passen voor zooveel het misdrijf onder zijne bevoegdheid valt (Verbrekingshof, 24 Nov. 1873, Pas. 1874-I-20. B. J. 1873, 553 Pand. B. V° Action Publique nrs 123-124);

Overwegende dat uitdrukkelijk bewezen is door de eensluidende verklaringen onder eed van Spi-

taels Frederik, Lefevere Gustaaf en Wauters Germaine ingezetenen van het voertuig autorail der Nationale Maatschappij der Buurtspoorwegen, alsook van Van Buynder Leopold welke in de richting van de autorail op de stoep ging en het ongeval zag : dat de auto van betichte op de Leopold II laan uit tegenovergestelde richting komende zeer snel reed; dat anderzijds de autorail herhaalde malen signaal gaf, van hoek Vijfstraten tot aan het Klooster der Paters, Leopold II laan, en ook niet meer dan 15 à 20 kilometers in het uur reed;

Overwegende dat voornoemde getuigen het eens zijn dat de aanrijding tusschen het voertuig autorail en de auto van betichte plaats had ter hoogte van de Tabakstraat, dit is juist op de plaats waar de sporen de Leopold II laan dwars van links naar rechts doorsnijden en de rechtervleugel van de auto in aanraking kwam met de rechtervoorzijde van autorail over het spoor;

Overwegende dat de Nationale Maatschappij der Buurtspoorwegen te recht doet opmerken dat volgens paragraaf 4 van artikel 21 van het K. B. van 24 Mei 1913 de autovoerders bij het verlaten van eene straat, welke op een buurtlijn uitgeeft, vergeen trein in aankomst is, vooraleer de sporen over te rijden;

Overwegende dat er uit dit alles voortspruit dat betichte in overtreding is met artikel 5 van het K.B. van 17 Januari 1936.

Nopens de eisch der Burgerlijke Partij Nationale Maatschappij der Buurtspoorwegen:

Overwegende dat het blijkt uit de beschouwingen hierboven dat de volledige verantwoordelijkheid van de aanrijding te wijten is aan het feit van betichte, dat het bedrag der schadevergoeding gevorderd door deze beloopende tot 133 frank niet wordt betwist;

Nopens de eisch der Burgerlijke Partij Hellebaut:

Overwegende dat noch aangestelde der Nationale Maatschappij der Buurtspoorwegen als betichte, noch laatste Maatschappij als burgerlijk verantwoordelijke werd gedagvaard door het Openbaar Ministerie of door betichte Hellebaut bij rechtstreekse dagvaarding op eene aanstelling van betichte als burgerlijke partij tegen klager niet ontvankelijk zou zijn;

Dat echter de Nationale Maatschappij der Buurtspoorwegen met zich ter zitting aan te stellen als burgerlijke partij de betichte gerechtigde zich eveneens aan te stellen als burgerlijke partij bij weder-eisch wanneer namelijk die weder-eisch strekt tot herstelling eener schade veroorzaakt door zelfde feit (Beltjens Code d'Instruction Criminelle T. I., bl. 40, n° 9 Dalloz suppl. V° Proc. Crim. 1865, Le Sellyer T. I. n° 314 Faustin Hélie IV. n° 1715 Morin Journ. du Droit Crim. 1865 art. 8025 J. Van Zele, bl. 47 Vade Mecum de la Partie Civile Van Roy, Revue des Ass. et Acc., Juni 1927-96); Van Roy, Revue des Ass. et Acc., Juni 1927-96);

Overwegende echter dat ten gronde blijkt uit de omstandigheden der aanrijding zoo zij werden be-
wezen dat deze enkel te wijten is aan het feit van betichte.

Om al deze redenen :

De Rechtbank, rechtdoende tegensprekelijk, verwijzen betichte in eene geldboete van 10 frank vermeerderd met zestig deciemmen ingevolge art. 1 der wet van 27 December 1928 maakt 70 frank en tot de kosten des vervolgs begroot op 82,05 frank;

Zeggen dat ingeval van niet betaling der boete binnen den tijd door de wet bepaald, de boete zal mogen vervangen worden door eene gevangenzitting van twee dagen;

Zeggen ook dat de straf uitgesproken ten laste van betichte zal opgeschorst blijven behoudens de kosten, indien hij geen nieuwe veroordeeling ondergaat binst het jaar.

En beslissende op den eisch der Burgerlijke partijen :

Zeggen dat de eisch ingediend door de Nationale Maatschappij der Buurtspoorwegen ontvankelijk en gegrond is en verwijzen betichte aan deze te betalen eene schadevergoeding van 133 frank met de rechterlijke intresten en de kosten der aanstelling;

Verklaren den eisch ingediend door betichte Hellebaut als burgerlijke partij tegen de Naamlooze Maatschappij der Buurtspoorwegen ontvankelijk doch ongegrond, wijzen hem af, kosten ten zijnen laste.

BIBLIOGRAPHIE

De hervorming van den Staat. — Uitgegeven door het Studiecentrum tot Hervorming van den Staat. — Brussel, 1937.

Wij wenschen de bijzondere aandacht van onze lezers te vestigen op het lijvig boek dat zoo pas komt te verschijnen onder den titel « De Hervorming van den Staat » en dat uitgegeven is geworden door het « Studiecentrum tot hervorming van den Staat ».

Te dezer gelegenheid wenschen wij eerst een woord te zeggen over het Studiecentrum zelf. Deze vereeniging, die onder de hooge leiding staat van Prof. Mr. René Marcq, stafhouder der advocaten bij het Hof van Verbreking en hoogleeraar aan de Universiteit te Brussel, werd uitsluitend opgericht door privaat initiatief. Het stelde zich ten doel de meest bevoegde krachten uit het land te groepeeren en hun de opdracht te geven bepaalde voorstellen uit te werken die van aard zouden zijn de noodige hervormingen tot stand te brengen welke de tegenwoordige toestand van het land vereischt.

Aldus werden verschillende commissies samengesteld die elk met een bepaalde taak werden gelast.

De eerste commissie heeft de kwestie van de uitvoerende macht ter studie genomen; de tweede, die van de parlementaire werkmethode; de derde hield zich bezig met de lichamen die het Parlement in zijn werk kunnen bijstaan; de vierde met de grondwettelijke vrijheden; de vijfde met de aanpassing van de structuur van den Staat aan de dualiteit van de bevolking, waaruit de Natie bestaat; de zesde met de gewestelijke en plaatselijke machten; de zevende met de organisatie en de werking van het gerecht; de achtste met het kiesrecht; de negende met de bescherming van de spaarpenningen.

Gedurende een gansch jaar hebben deze commissies op hun wekelijksche vergaderingen al deze actueele en brandende vraagstukken besproken en er werden aldus een zeer groot aantal bepaalde voorstellen uitgewerkt die thans met beknopte toelichtingen verschenen zijn.

Dit werk, dat een boekdeel vormt van meer dan 700 blz. is een rijke mijn van wetenschappelijke studie en alle verslagen en voorstellen die erin bevat zijn staan in het teeken der grondige degelijkheid en der streng wetenschappelijke voorbereiding.

Al zijn soms de hervormingen, die worden voorgesteld, van zeer diep ingrijpenden aard, altijd dragen zij het teeken van het gezond verstand en zij vormen dan ook voor de Regeering een onschatbare bron ter voorbereiding van de aanstaande structuurhervormingen.

Het is in deze beknopte bespreking onmogelijk een nauwkeurig idee te geven van het vele dat dit boek ons mededeelt. Voor de juristen is het van bijzonder belang te wijzen op de verslagen betreffende de uitvoerende macht met het zeer interessant voorstel van hergroepeering der ministerieele diensten; op de grondige bespreking van het vraagstuk der kaderwetten en der wetten op de bijzondere machten, alsook op het zoo belangrijk ontwerp van wet tot oprichting van raden van bijstand die het Parlement in zijn wetgevende taak zouden terzijde staan.

De Vlaamsche juristen zullen ook bijzonder belang stellen in de besluiten van de vijfde commissie betreffende de structuur van den Staat, waar gezocht wordt naar de aanpassing van ons staatsbestel aan de dualiteit van de Belgische bevolking, waarbij wij de publicatie vinden van een uiterst interessante uiteenzetting van onzen confrater Mr. Lode Claes betreffende de jongste stroomingen in de Vlaamsche beweging.

Onze lezers zal ook bijzonder interesseeren het hoofdstuk betreffende de rechterlijke macht, waar de verschillende hervormingen in de rechterlijke inrichting en de proceduur worden voorgesteld. De commissie, die zich met deze vraagstukken heeft beziggehouden, heeft nog maar een gedeelte van haar besluiten kunnen publiceeren, doch de voorstellen met toelichtingen die wij thans in het boek vinden zijn uitermate gewichtig. Zij betreffen eerst en vooral de recruiteering en bezoldiging der magistratuur, waarin de noodzakelijkheid wordt vooropgesteld een strengere keuze te doen toepassen bij de benoemingen en de middelen hiervoor worden aangegeven en waarbij tevens de volstreckte noodzakelijkheid wordt in het licht gesteld om de wedde van de magistraten in belangrijke mate te verhoogen, — het positief voorstel der commissie voorziet een verhooging van ongeveer 50 %.

Er wordt ook voorgesteld het voorzitterschap van de buitengewone rechtbanken op te dragen aan juristen en te dezer gelegenheid wordt een zeer interessant voorstel in het midden gebracht betreffende de eenmaking van de rechtbanken van koophandel met de gewone burgerlijke rechtbanken, dusdanig dat de kamers der rechtbanken van koophandel zouden worden voorgezet door een van de burgerlijke magistraten, bijgestaan door twee verkozen handelaars.

Een nieuw criterium voor het berechten der zaken door den eenigen rechter en nog talrijke interessante wijzigingen wat betreft de bevoegdheid en den aanleg worden voorgesteld.

Hierbij mogen wij niet vergeten te wijzen op het projekt waarbij het beginsel wordt afgeschaft dat de verjaring van de burgerlijke vordering, spruitende uit een misdrijf, tegelijkertijd plaats heeft met de verjaring van de strafrechterlijke vordering.

Het verslag dat deze eerste besluiten voorafgaat leert ons dat nog zeer talrijke belangrijke voorstellen op het punt staan volledig afgewerkt te worden, zoo de wijziging van het begrip misdaad in ons strafrecht, wat voor gevolg zou hebben de bevoegdheid van de Assisenhoven in groote mate te beperken, en verder een geheel nieuw stelsel van onderzoek in burgerlijke zaken, dat een volledigen ommekeer zal brengen in den al te tragen en al te ingewikkelden gang onzer burgerlijke rechtspleging.

De resultaten die thans reeds door de activiteit van het Studiecentrum verkregen werden zijn merkwaardig en doen met de grootste nieuwsgierigheid de verdere werkzaamheden van deze groepeerings verwachten.

Iedereen die belangstelling heeft voor de groote vraagstukken van het staatkundig en politiek leven zal kennis willen nemen van dit boek dat ook wat zijn uiterlijke uitgave betreft aan de strengste eischen voldoet.

J. M.

Carlo DE MEY. — *Commentaire de la loi du 14 Juin 1937, créant un impôt sur les bénéfices des spéculations monétaires.* (Bibliothèque du Journal pratique de droit fiscal et financier. — Etabliss. Em. Bruylant. — Brussel. — 1937).

De zeer bevoegde hoofdsteller van het « Journal pratique de droit fiscal et financier », Mr. Carlo De Mey, heeft in de reeks geschriften, die door dit tijdschrift worden uitgegeven, een commentaar gepubliceerd van de wet van 14 Juni 1937 betreffende de belasting op de winsten verwezenlijkt naar aanleiding van geldspeculaties.

Hij wijst er in de inleiding op hoezeer deze wet duister en ingewikkeld is en welke groote bezwaren tegen de uitvaardiging ervan kunnen worden ingebracht.

Het commentaar van Mr. Carlo De Mey gelukt er in door het gebruik der voorbereidende werken veel duistere punten op te klaren.

Al diegenen welke bij de toepassing van de wet belang hebben, en ze zijn talrijker dan men eerst zou vermoeden, vooral banken en wisselagenten, zullen van het commentaar dankbaar gebruik maken.

De bespreking van de wet gebeurt artikelsgewijze na een voorafgaandelijke inleiding betreffende doel en draagwijdte van de wet.

J. M.

INGEZONDEN BIJDAGEN

HERSTELLING VAN DE SCHADE AAN OUDE RIJTUIGEN VEROORZAAKT

Het algemeen beginsel werd als volgt door De Page geformuleerd :

« Les Tribunaux sont entièrement libres d'ordonner tout mode de réparation qui leur paraît le plus convenable.

« Dans leur choix, ils doivent s'inspirer de l'intérêt de la victime, de la nature du dommage du souci d'ordonner la plus adéquate, mais aussi la moins onéreuse, s'il en existe plusieurs et des circonstances. » (Deel II, blz. 877).

Nochtans is de toepassing zeer verschillend geweest in rechtspraak en rechtsleer. De eenen (1) hebben

rekening gehouden met den ouderdom; misschien denken ze aan het oude beginsel van de verzekeringen dat «de verzekeraar slechts de waarde vergoedt met inachtneming van den ouderdom d.w.z. onder korting voor verbetering van oud tot nieuw» (2). Doch is het geval van herstelling van schade spruitende uit de burgerlijke verantwoordelijkheid niet hetzelfde als een verzekeringsvergoeding. De verzekering is een kontrakt en het behoort aan den verzekerden door een bijzondere clause (assurance valeur à neuf) te bepalen dat hem de volle waarde van zijn zaak in geval van ramp zal betaald worden.

In 't algemeen is die rechtspraak van meening zooals een bekend arrest van het Hof van Brussel (3) heeft gezegd dat de verantwoordelijke persoon nooit meer moet betalen dan de waarde van het oude rijtuig vóór het ongeval. Wanneer er twee middelen bestaan om de schade te herstellen redeneert het arrest (de waarde van het rijtuig te betalen ofwel de herstellingskosten) heeft de benadeelde geen wettig belang het duurder te eischen.

Volgens andere rechtspraak (4) heeft het slachtoffer altijd recht op de herstelling van zijn rijtuig, zelfs wanneer de verkoopswaarde veel minder is als de herstellingskosten. Waarom? De dader heeft een verbintenis om iets te doen; de schade te herstellen en daarvoor bestaat er geen ander middel dan de oude stukken door nieuwe te vervangen. Er kan geen spraak zijn van vermeerdering zonder oorzaak, daar deze verrijking het onvermijdelijk gevolg is van het quasi delict.

Er valt op te merken dat het algemeen beginsel, *Er moet rekening gehouden worden met de kosten voor verbetering van oud tot nieuw*, door de rechtsleer aangenomen is. Maar de vraag is te weten op welke waarde deze vermindering zal berekend worden.

Volgens zekere rechtsgelèerden (5) zou het op de «valeur d'usage», t.z. de gebruikswaarde van de zaak voor zijn eigenaar. Omdat de eigenaar geen schade tengevolge van het ongeval loopt is het noodig, zoo redeneeren ze, dat zonder geen persoonlijke kosten te doen hij een gelijkwaardig voorwerp krijgt of de herstelling van het beschadigd voorwerp bekomt. Het is bijvoorbeeld, zegt Ripert, het geval van een persoon die een nieuw rijtuig in plaats van een oud beschadigd krijgt: alhoewel de venale waarde van zijn rijtuig vermeerderd is, blijft de gebruikswaarde voor hem dezelfde. Hij trekt dus geen winst van dit nieuw voorwerp en er kan geen spraak zijn van de vermindering van oud tot nieuw. Zoo hebben we in de rechtspraak het vonnis van de Rechtbank van Brussel, het arrest van Dijon, enz. (4)

Volgens andere arresten en rechtsgelèerden (6) zou het de werkelijke waarde die in aanmerking moet komen (2 arresten van Brussel, 1 van Poitiers (1-3) en het vonnis van den vrederechter van Geeraardsbergen (*Rechtskundig Weekblad*, dit nummer). Het is onredelijk zeggen ze dat voor een voorwerp in serie gemaakt, zonder eigenaardigheid, de gedeeltelijke vernieling meer kosten teweegbrengt dan de totale vernieling. In feite zal de benadeelde persoon door het aankopen van een ander rijtuig van hetzelfde type en hoedanigheid als het beschadigde, in denzelfden toestand als vóór het ongeval zich bevinden.

Beide meeningen zijn gedeeltelijk waar, en zijn niet zoo onvereinigbaar als men zou kunnen gelooven, ze zijn meestal het gevolg van geïsoleerde gevallen waarin de rechter ex aequo et bono heeft beslist. Zoo schijnt wel het besluit te zijn van het vonnis van den Vrederechter van Geeraardsbergen: de waarde van den velo

na 5 jaar is de helft, dus krijgt ge de helft min de overblijvende waarde van het gebroken rijwiel.

Nochtans indien het beginsel de verantwoordelijkheid te beperken op de verkoopswaarde nu in 't algemeen aangenomen is in België heeft men toch rekening gehouden met de waarde van het rijtuig in concreto voor zijn eigenaar, want, zegt men, indien het ongeval geen vermogensvermeerdering voor het slachtoffer moet brengen dient het ook geen verarmingsoorzaak te zijn. In België hebben we daarover een zeer interessant vonnis van de Correctionnele Rechtbank van Antwerpen (15 Januari 1936 - R. W. 1936, bl. 960): «De herstellingskosten mogen de waarde wel eenigzins overschrijden. Inderdaad, iemand die van 't genot van zijn auto beroofd wordt, wordt niet schadeloos gesteld door het betalen der tegenwaarde van dien auto; dat hij namelijk een overdrachtaks zal moeten betalen om zich een nieuwen auto van dezelfde waarde aan te schaffen; dat hij ook voor den auto die hij zal aankopen nogmaals de fiscale taksen zal moeten betalen (aankondigingskosten in dagblad, enz.) en zich moeite zal moeten geven om een anderen auto uit tweede hand te vinden; dat hij eindelijk nog kosten zal hebben om zijn verzekeringspolis te doen veranderen; dat al die bestanddeelen in acht dienen genomen te worden voor de bepaling der schadevergoeding. Aangezien daarenboven de waarde op dewelke moet gerekend worden niet de absolute waarde (waarde in geval van verkoop), maar wel de *betrekkelijke waarde* die het voertuig voor den eigenaar heeft moeten bezitten; zoodat hij met de som die hem toegekend wordt, zich een ander voertuig dat voor hem dezelfde waarde heeft, zal kunnen aanschaffen.»

In Frankrijk hebben we het vonnis van de Rechtbank van Rouen van 23 November 1934 (Rev. gén. des. Ass. terr. 1935, blz. 323) welke aan het slachtoffer de volgende vergoedingen toekent: «indemnité d'éviction du fait que l'accidenté s'est trouvé subitement privé d'un véhicule qui lui était utile et qui correspondait à ses besoins; indemnité à raison des pas, démarches et du temps nécessaire pour se procurer une voiture de remplacement semblable, indemnité de privation de jouissance, enfin indemnité à raison de l'aléa que peut faire courir à l'accidenté l'achat d'une voiture d'occasion qui pourrait ne pas répondre entièrement aux services qu'il était en droit d'en attendre et que lui rendait sa voiture.»

De nieuwe strekking houdt dus van beide stelsels op de waarde, ook is zij de billijkste. Het besluit van dit alles is: 1) wanneer de herstellingskosten minder of gelijk zijn aan de waarde van het rijtuig, heeft het slachtoffer het recht te eischen dat zijn rijtuig hersteld wordt, zonder iets te moeten aftrekken voor het verschil tusschen de oude stukken en de nieuwe. Reden: het is het eenig middel om de schade te herstellen. Het slachtoffer moet niet de noodzakelijke gevolgen van het delict dragen (7).

2) Wanneer de waarde van het rijtuig minder is dan deze van de kosten dan heeft alleen het slachtoffer recht op de verkoopswaarde van zijn rijtuig, vermeerderd met zekere bijgevoegde sommen indien hij bewijst eene bijzondere schade opgelopen te hebben.

J. RABAU.

(1) Hof van Poitiers, 17 Dec. 1934-Rev. gén. des Ass. terr. 1935, blz. 319. Rechtbank Le Havre, 11 Nov. 1935 en Nantes, 28 Nov. 1935 - Rev. 1936, blz. 84 en 347. Hof van Brussel, 11 Oct. 1930 - Bull. Ass. 1931, blz. 131.

(2) Van Eeckhout, blz. 54.

(3) Hof Brussel, 25 April 1934 - Rev. gén. Ass. Resp. 1934, Nr 1504.

(4) Rechtb. Brussel, 17 Nov. 1927-Rev. gén. Ass. et Resp. 1928, blz. 294-Pol. Nivelles, 22 Mei 1935, Rev. 1936 Nr 2164.

Appel Paris, 15 Nov. 1935-Rev. gén. Ass. terr. 1936, blz. 84.
Hof Caen en Angers, 18 Dec. 1935-Rev. 1936, blz. 347.
Rechth. Besonçon, 7 Nov. 1934-Rev. 1934, blz. 124-Hof
Dijon, 9 Maart 1934-Rev. 1934, blz. 833.

(5) Henri Rousseau, Sirey 1928, IV, 17. Lucienne Ripert
«La réparation du préjudice», Paris 1933, blz. 159. Mazeaud
«Traité de la resp. civile», Paris 1934, Nr 2403.

(6) P. Esmein - Gaz. Pal. chronique, 26 nov. 1934.

(7) Pol. Soignies, 13 févr. 1932 - Rev. gén. Ass. et Resp.
1934, Nr 1446.

«La victime d'un accident a droit au rétablissement de
sa voiture dans son état antérieur, une aile si peu dété-
riorée qu'elle soit ne pouvant se remettre à neuf le rem-
placement pur et simple s'impose.»

BALIELEVEN

VLAAMSCH E CONFÉRENTIE DER BALIE TE ANTWERPEN

Het bestuur van de Vlaamsche Conferentie der Balie
te Antwerpen verzoekt ons mede te deelen dat de
plechtige openingszitting, die eerst was vastgesteld op
Zaterdag, 20 November, niet zal doorgaan.

De zitting werd uitgesteld tot Zaterdag, 27 Novem-
ber daaropvolgende.

GEDENKTEEKEN KAREL WEYLER

Op Zondag aanstaande, 17 October, om 10.30 uur,
zal te Antwerpen op het Schoonselhof, een grafmonu-
ment worden ingehuldigd ter nagedachtenis van Karel
Weyler, in leven senator voor Antwerpen en goever-
neur der Provincie Oost-Vlaanderen.

Mr Karel Weyler was ook een van de sympathiek-
ste figuren van de Antwerpsche balie, waarbij hij lange
jaren ingeschreven is geweest. Hij was oud-voorzitter
van de Vlaamsche Conferentie bij deze balie.

Het zou ten zeerste wenschelijk zijn dat talrijke
Vlaamsche confraters de plechtigheid van aanstaanden
Zondag op het Schoonselhof zouden bijwonen.

Mr Wittemans zal het woord voeren in naam der
Vlaamsche Conferentie.

CONFERENCE DU JEUNE BARREAU D'ANVERS

Wij vernemen dat de «Conférence du Jeune Barreau
d'Anvers» haar openingsvergadering zal houden in de
Assisenzaal van het Gerechtshof te Antwerpen op
Zaterdag, 23 October a.s., om 3 ure 's namiddags.

Heer Jan Vroman zal de openingsrede uitspreken.
Hij koos als onderwerp:

«L'affaire Mendez, Mésaventures d'un Trafiquant
au XVIe Siècle».

MEDEDEELINGEN

RECHTSKUNDIGE BELANGSTELLING OP HET CONGRES VAN ARBEIDSORDE

Op 7 November a.s. houdt de Arbeidsorde te Ant-
werpen een congres dat gewijd is aan actuele, sociale
en economische vraagstukken. In dit verband werd ook
een «Afdeling Rechtsbedeeling» ingericht die onder
het voorzitterschap staat van Mr. Jos. L. Custers.

Als sprekers treden op:

Mr. Maurits Langohr, Macht en recht in de nieuwere
staatsopvatting.

Mr. Jan Brans, De stand van het sociaal recht en zijn
noodzakelijke ontwikkeling.

NECROLOGIE

KRIJGSAUDITEUR MEULEPAS.

Al wisten degenen die intiem bevriend waren
met den Heer Meulepas, krijgsauditeur der provin-
ciën Antwerpen en Limburg, dat hij sinds enkelen
tijd lijdende was, toch had niemand het plotseling
overlijden kunnen verwachten van dezen uitste-
kenden magistraat, die thans door ieder die hem
gekend heeft, zoozeer betreurd wordt.

De Heer Meulepas heeft inderdaad met een be-
wonderenswaardig stoïcisme de kwaal, die hem
ondermijnde, tot op de laatste dagen vóór zijn
afsterven weten te beheerschen en te onderdruk-
ken. Hij bleef steeds regelmatig zijn belangrijke
werkzaamheden op het krijgsauditoraat verrichten
en niemand zou hebben kunnen veronderstellen dat
het vervullen van zijn ambtsplichten hem elken dag
een bovenmenselijke inspanning kostte. Met sol-
datenmoed en ontembare wilskracht heeft hij tot
op het laatste oogenblik tegen de dood gestreden,
tot hem vóór enkele dagen zijn krachten begaven
en hij haast schielijk werd neergeveld.

Hij die de harde taak had te vervullen te waken
over de toepassing der militaire wetten en reglemen-
ten en die door den aard zelf van zijn ambt stond
voor een plicht die hij slechts kon volbrengen met
ijzeren wilskracht, was in den omgang met zijn
vroegere confraters en met zijn personeel van een
allerhartelijkste beminnelijkheid. Auditeur Meule-
pas was een echt Antwerpsche figuur, rondborstig
en joviaal, die hield van een geestigen kwinkslag
en van gulle levensblijheid. Hij wist door zijn
innemende vriendelijkheid heel wat meer te verwe-
zenlijken dan sommigen die hun gezag meenen te
moeten hooghouden door strengheid en hardvoch-
tigheid. De magistraten die hem bijstonden in het
hooge ambt dat hij bekleedde en het personeel dat
hem diende, waren aan hem verkleefd in harte-
lijke broederlijkheid. Nooit deed zich in zijn dien-
sten eenige moeilijkheid voor, alles liep steeds vlot
van stapel onder zijn zachte en toch zoo degelijke
leiding.

Wat een gemis zal het zijn nu in de toekomst op
het Gerechtshof zijn stoere gestalte niet meer te
ontmoeten en niet meer steeds uitgestoken
hand te kunnen drukken.

Heel de Antwerpsche balie verliest in hem meer
dan een hooggeacht en zeer gewaardeerd magis-
traat; ze verliest vooral door zijn verscheiden een
vriend die tevens steeds vol belangstelling was
voor de activiteit van de Vlaamsche Conferentie
der Balie, en nooit ontbrak op eenige manifestie
door deze conferentie ingericht.

De redactie van het Rechtskundig Weekblad
biedt aan zijn beproefde familie de uitdrukking
aan van haar diepgevoelde deelneming in den rouw
die haar treft.

De Redactie.